Canadian Israelite
The first and only Jewish Weekly in the entire Dominion of Canada
Office: 823 Main St. St.-John 1454

דער קענעדער איד

Der Canader Yid
דאס ערשטע און איינציגע וואכענבלאט אין וויניפעג און אין גאנץ קענעדע
אפיס 823 מיין סט. סט.-דזשאן 1454

Vol. II. No. 52. Winnipeg, Thursday, December 28ht, 1911. | Price Two Cents | וויניפעג, דאנערשטאג, ז׳ טבת תרע״ב. לויף נומער 67.

נייעס פון דער שטאדט.

דער פאראד פון דער ה. ס. ב. א.

פאריגען זונטאג איז פארגעקומען א פראכטפאלער פאראד פון דער היברו סיק בענעפיט סאסייעטי.

ארום איינס אוהר האבען מיר זיי אנגעטראפען מיט א בענד מיוזיק אײבער מיין סט. זיי האבען געמארטשט מיט גרויס פאראד, אנגעטהאן מיט די בעדזשעס און מיט דער פאהן פאראויס. פיעלע קארעטען, פוהרלעך און אויך איינינע אויטאמאבילס זיינען נאכגעפאהרען. נאכהער איז פארגעקומען אין קווינס האל זייער מאס מיטינג און א באנקעט.

דיזע צערעמאני איז געפראוועט געווארען לכבוד דעם פינף יעהריגען יובעליאום פון דער סאסייעטי.

דער „אבענד” ביים יונגענד פעראיין

דער ניט לאנג געגרינדעטער „יונגענד פעראיין” האט פאריגען זונטאג אבענד געהאט א ליטעראריש - מיוזיקאלישע אונטערנעהמונג אין טריידס האל. עס איז פערזאמעלט געווען כמעט די גאנצע ראדיקאלע קאלאניע און די מעמבערס פון דעם פעראיין. מר. אלתר טשערניאק האט געהאלטען די פעסט רעדע וואו ער האט אין קורצען בעריהרט די אויפגאבען פון דעם פעראיין. עס האבען דעקלאמירט, געזונגען און פארגעלעזען פערשיעדענע קרעפטען און אויך א רוסישע באלאלייקא-טרופע האט געשפיעלט.

נאכהער איז פארגעקומען א שטיקעל באנקעט און דענס. צוגאנגען איז זיך דער עולם ארום איינס ביי נאכט.

וויכטיגע ארבייט פון די בני ברית.

דער לעצטער מיטינג פון די היגע בני ברית איז אפשר געווען דער וויכטיגסטער, זייט דיעזער פעראיין עקזיסטירט דען זיי האבען בעשלאסען צו גרינדען א גמילות חסד פעראיין מיט א קאפיטאל דערוויל פון 1000 דאלאר. אויף צו לייהען אהן אינטערעס צו יעדען וואס נויטיגט זיך ניט קוקענדיג צי איז ער א מעמבער צי ניט. אין דיעזער גמילות חסדים קאמיטע זיינען אריין אלס טשערמאן ר. ס. ראבינסאן, א. ה. אראנאוויטש און ה. י. ווילדער. אויסער דעם האט זיך געגרינדעט א פרי עמפלאימענט קאמיטע וואס האט דעם צוועק צו געפינען ארבייט פיר ארבייטסלאזע אין דיעזער קאמיטע ארבייטען רעוו. דזש. ק. לעווין און מר. פ. וואנראלט.

די בני ברית האבען יעצט געלעגט דעם פונדאמענט פון ארבייטען צווישען די אידען אין וויניפעג אויף דעם פרינציפ פון העלפען יעדען וואס וויל זיך העלפען.

א פרעהליכע ידיעה

מר. ב. שעפס דער פריהעריגער מענעדזשער פון „קענעדער איד” און יעצטיגער מענעדזשער פון קווינס טהעאטער האט ווי בעוואוסט געהאט א גאנץ ערנסטע אפעראציאן. אבער ער איז די אפעראציאן איבערגעקומען בשלום און יעצט פיהלט ער זיך שוין פיעל בעסער. עס איז א האפנונג אז ער וועט אין גיכען פאלקאם געזונד ווערען.

עקזאמענײשאן אין תלמוד תורה

זונטאג און מאנטאג 24 און 25טען דעצעמבער זיינען פארגעקומען די ערשטע עקזאמינײשאנס אין „תלמוד תורה”. אין דער עקזאמינײשאן קאמיטע האבען זיך בעטהיילינט די מיטגליעדער פון דער באארד אף עדיוקײשאן: הרב רבי כהנאוויטש, פרעז. בערג, טרעזש. מר. מילמעט, טשערמאן מר. אליהו טשערניאק, רעד. פון „קענעדער איד” פ. גאלדשטיין, מר. הייד, מר. איזראילעוויטש און אנדערע געסט. די אודיטאריום איז געווען דעקארירט מיט אידישע און קענעדישע פלעגס. יעדער שילער איז עקזאמינירט געווארען בעזונדער אין לעזען און שרייבען העברעאיש, חומש און אנדערע געגענשטענדען. מעהרערע האבען ערקלעהרט די בעדייטונג פון חנוכה און אנדערע ימים טובים. א געוויסע צאהל שילער האבען זיך אויסגעצייכענט און האבען געקראגען מארק „100”, וועלכע איז די בעסטע מארק און צייגט, אז די שילער וויסען געגנוי זייערע למודים. אינטערעסאנט איז צו בעמערקען, אז צום ערשטען מאל אין דער געשיכטע פון דער „תלמוד תורה” זיינען די עקזאמינײשאנס פארגעקומען מיט אזא פאראד און ערפאלג. יעדעס מאל ווען א שילער פלעגט בעקומען מארק „100” האבען איהם זיינע חברים אויפגענומען מיט א שטורם פון אפלאדיסמענטען און הורא-געשרייען.

צולעצט האט דער הויפט דירעקטאר פון ת״ת הרב רבי כהנאוויץ און פרעז. בערג בעדאנקט דעם פרינציפאל מר. מאנדעלבוים פאר זיין גוטער ארבייט אין דער קורצער צייט פון זיין פערוואלטען די סקוהל און האבען אויסגעדריקט זייער האפנונג, אז אין דער צוקונפט וועט די ת״ת שטעהען אויף דער העכסטער מדרגה פון חנוך און וועט זיין א שטאלץ פאר דער היגער אידישער בעפעלקערונג בכלל און פאר דער נארד ענד בפרט.

גערענקט

ווען איהר בעשליסט זיך צו אינשורען, אז

דיא גרייט וועסט לייף אשורענס קא.

מאכט די גרעסטע ביזנעס אין קענעדא, ווייל זיי געבען די בעסטע ליבעראלע פאליסים און די קלענסטע אויסצאהלונגען און צאהלט צו די פאליסי האלדערס די גרעסטע פראפיטען איידער יעטוועדער קאמפאני וואס מאכט ביזנעס אין קענעדא.

און וויעדער ווייל זי צאהלט אלע קליימס אמשנעלסטען.

איידער איהר שרייבט אונטער אן אפליקײשאן פאר לייף אינשורענס אירגענד וואו, קריגט אונזערע רייטס און זעהט אונזער פאליסי.

א טעלעפאן מעסעדזש צו מיין 4018 אדער א פאסט קארד געשריבען אין ענגליש, אידיש אדער רוסיש וועט ברענגען צו אייך איינעם פון אונזערע אגענטען אין יעדער צייט וועלכער וועט אייך ערקלעהרען און געבען אלע אינפארמײשאנס וואס איהר פערלאנגט וועגען לייף אינשורענס. אדער נאך בעסער קומט אין אפיס צו:

א. ה. אראנאוויטש, סיטי אגענט.

101 באן אקארד בלאק טעלעפאן מיין 4018

ווילען קיינע טעלעפאנס.

„מיר ווילען ניט האלטען קיין טעלעפאנס, אויב די רעגיערונג וועט איינפיהרען די נייע רייטס!” — אט דאס איז געווען דער ענטפער פון אלע טעלעפאן-סובסקרייבער, ווען א היגע צייטונג האט געמאכט א אנפראגע פון הויז צו הויז. פארלויפיג געהט אן פון פיעלע וויניפעגער בירגער א אייפריגע טהעטיגקייט אז די רעגיערונג זאל צוריקציהען איהר בעשלוס. געכטען האט א קאמיטע פון דער באארד אוו טרייד און דער אינדוסטריעל ביורא זיך פארגעשטעלט פאר מר. פעטערסאן, דעם טשערמאן פון דער רעגיערונגס קאמיטע, צו ארראנזשירען א געוויסע צאהל מיטינגען און צו קומען צו א געוויסען בעשלוס איידער זיי ווילען דאס פארברענגען פאר זייערע ארגאניזאציאנען.

רוסלאנדס מערדעריי אין פערסיען.

ווי דער קארעספאנדענט פון דער לאנדאנער „טיימס” אין טהעראן מעלדעט, וועט קיינע נייע וואהלען פאר פארלאמענט אין פערסיען מעהר ניט זיין, די מיניסטארען און דער פרינץ רעגענט ווילען אליין פיהרען די מלוכה מיט דער הילפע פון די רוסישע קאזאקען וואס געפינען זיך יעצט אין פערסיען, דער גובערנאטער פון טאבריץ מעלדעט אז עס איז אונמעגליך צו אונטערהאנדלען מיט די רוסען ווייל זיי האבען פערפלייצט די גאסען פון טאבריץ מיט ארטילעריע. פארלויפיג איז ביז יעצט, ווי די בעריכטען מעלדען פון טאבריץ, ביז טויזענד מענער און פרויען און קינדער אויסגעשלאכטעט געווארען פון דעם רוסישען מיליטער וועלכע האבען געפייניגט אויף פערשידענע אינקוויזאטארישע אופנים זייערע קרבנות, און זיי בערויבט. פארלויפיג געהט די שלאכטען אן. אין טהעראן, די הויפט שטאדט, איז ערקלעהרט געווארען קריעגס געזעץ, און מר. מארגאן שוסטער ווערט ענטזאגט פון זיין שטעלע. א גרויסע אויפרעגונג האט ארויסגערופען דער בעריכט אז אין דער שטאדט רעשט איז געמאכט געווארען א שחיטה פון די רוסען אויף די אונשולדיגע איינוואהנער און 500 מענער, פרויען און קינדער זיינען אויסגעשלאכטעט געווארען. אזוי קאמאנדעוועט רוסלאנד אין פערסיען.

כינא וויל נור א רעפובליק.

די קאנפערענץ וועלכע קומט יעצט פאר אין שאנהיי פון די רעוואלוציאנערען האט צוריקגעוויזען דעם פארשלאג פון יואן שיקיי, דער יעצטיגער פרעמיער פון דער קייזערליכער דינאסטיע, אז כינא זאל בלייבען א מאנארכיע מיט א קאנסטיטוציאנעלע ארדנונג. די רעוואלוציאנערען ערקלעהרען אז זיי ווילען נור א רעפובליק. אויב ניט, דאן וועלען זיי פארזעצען דעם קאמפף. עס איז בעריכטעט געווארען אז 14 פראווינצען האבען שוין אויסערוועהלט רעפובליקאנישע רעגיערונגען, 2 פראווינצען זיינען געבליבען געטריי צו דער מאנארכיע און דריי פראווינצען האלטען זיך נייטראל, דער גאנצער פלאט איז ביי די רעוואלוציאנערען אין די הענט. פעקין די הויפט שטאדט איז אבסאלוט יעצט אהן א רעגיערונג. יעצט איז אנגעקומען קיין כינא דר. סון יעט סען דער פיהרער פון דער רעוואלוציאן. מען דענקט אז ער וועט זיין דער פרעזידענט פון די „פעראייניגטע שטאאטען” אין כינא.

דעמאנסטראציע צו טאלסטאי׳ם יאהר צייט.

ווי א קייבעל פון פעטערבורג מעלדעט האט די רוסישע יוגענד געבעטען אן ערלויבניש ביי דער רעגיערונג מען זאל זיי ערלויבען א גאס פראצעסיאן צום אנדענקען פון דעם פערשטארבענעם גראף טאלסטאי וואס איז געווארען א יאהר זייט ער איז געשטארבען. די פאליציי האט אבער ניט ערלויבט און עס זיינען געמאכט געווארען פערשיעדענע פערזאמלונגען אין די קירכען און האלס. ארויסגעהענדיג פון די פערזאמלונגען האבען שטאטגעפונען גרויסע דעמאנסטראציעס פון די סטודענטען. עס זיינען פארגעקומען געשלעגען און צוזאמענשטויסונגען צווישען דעם עולם און דער פאליציי.

כינא פערליערט מאנגאליע און טורקעסטאן.

ווי א קייבעל פון פעקין מעלדעט, וועט אין גיכען פראקלאמירט ווערען מאנגאליע און טורקעסטאן, צוויי כינעזישע פראווינצען, אלס אונאבהענגיגע שטאאטען. מען דענקט אז זיי וועלען א־ונטערגעהן אונטער רוסישען פראטעקטאראט און בלייבען רוסישע פראווינצען.

ביי דעם פעראיין „אידישע יוגענד”

א רעגולאר מיטינג פון פעראיין „אידישע יוגענד” וועט שטאטפינדען דיעזען זונטאג דעם 31טען דעצעמבער אום 7.30 אבענד אין קווינס האל וואו פיעל וויכטיגע פראגען וועלען פערהאנדעלט ווערען.

עס וועט אויך שטאטפינדען א פארלעזונג און דיסקוסיאן.

געפונען א בייבי אין גאס.

דינסטאג אבענד שפעט ביי נאכט האט מר. דזשארדזש בייקער דורכגעהענדיג געבען די „טשילדרענס האם” געפינען א בייבי פון 4 וואכען אלט. די בייבי איז א אינגעלע, און די מוטער האט, ווי עס זעהט אויס, עקסטרא אוועקגעלעגט דאס קינד נעבען „טשילדרענס האם” אום מען זאל דאס אהין אריינגעהמען און דערויף אכטונג געבען. ווען ניט די שרעקליכע געשרייען פון דיעזען קינד וואס איז געלעגען אין דרויסען אין אזא שרעקליכען פראסט, וואלט מר. בייקער געוויס ניט געשענקט קיין אויפמערקזאמקייט און עס וואלט געוויס דערפארען געווארען אויף טויידט.

פינף טויזענד הייזער האבען שוין שטאדטישע בעלייכטונג

מר. ראססמאן, דער מענעדזשער פון שטאדטישען לייטה און פאוער פלענט, ערקלעהט אז מעהר ווי 5 טויזענד הייזער אין וויניפעג האבען שוין איינגעפיקסט שטאדטישע בעלייכטונג. און עטליכע טויזענד איז נאך פאראן וואס האבען אריינגעגעבען אפליקײשאנס און מען דארף זיי ערשט איינפיקסען. דער מענעדזשער ערקלעהרט אז ער איז זעהר צופריעדען מיט ד׳ רעזולטאטען, דען די שטאדטישע בעפעלקערונג בענוצט בעסער די שטאדטישע בעלייכטונג אנשטאט פון פריוואט קאמפאניס

דינאמיט אין א צייטונגס בילדינג

אין טשיקאגא איז אין דער בילדינג וואו די צייטונג „דער טעגליכער קאלומייט” ווערט געדרוקט, אונטערגעלעגט געווארען דינאמיט און די גאנצע בילדינג מיט דער פרינטיג איז צושאטען געווארען אויף שטיקלעך. מען איז זיכער אז דאס איז די ארבייט פון דער „שווארצער האנד”, ווייל דער רעדאקטאר פון דער צייטונג מר. באלינג איז זייט א לאנגע צייט ארויסגעטראטען אין א סעריע ארטיקלען געגען דער „שווארצער האנד”.

א שיף אונטערגעגאנגען

די פראנצויזישע שיף „סענטפיער מיגולין” וואס איז אנגעקומען אין נארטה סידניי פון האליפאקס בעריכטעט אז די ענגלישע שיף „רענוויק” האט זיך הונדערט מייל ווייט פון האליפאקס צוזאמענגעשטויסען מיט זייער שיף און איז אונטערגעגאנגען מיט דריי מאטראזען וואס זיינען געשלאפען אויף דער שיף בעת דעם עקסידענט.

א מאדע — תעניתים

זייט ניט לאנג האט מען אנגעהויבען הערען ווי דאקטוירים ראטהען אלס רפואה צו פאסטען, דערהויפט נוצט מען א תענית צו מאגען קרענק. דער אנהענגער פון דיעזער רפואה אין וויניפעג איז מר. קרויצער, וועלכער ער אליין און זיין פרוי האבען געפאסט לערך 20—25 טעג. ניט לאנג צוריק האט אויך מר. מ. איטקין געפאסט 11 טעג און זאגאר מר. שעפס האט לויט דעם ראטה פון דאקטאר געפאסט שוין 2 מאל (דאס ערשטע מאל 9 טעג און פאריגע וואך 3 טעג) און מערקווירדיג — די תעניתים האבען פיעל געהאלפען ביידען.

ווידער אמאל די פראגע: וואס און צוליעב וואס?

אונזערע לעזער ווילען זיך ערקונדיגען דאס פאריגע וואך האבען מיר אויף דער זעלבער פיידזש אונטער דעם זעלבען קעפיל געבראכט א שטיקעל נייעס דאס זונטאג אבענד דעם 7טען יאנואר וועט אויף דער נארטה ענד אבגעהאלטען ווערען א ריעזיגער מאס מיטינג און אויך א פראכטפאלער קאנצערט וועט שטאטפינדען.

יעצט גיט מען אונז איבער אז מר. זאלצמאן און מר. סקלאוור ווילען זיין די הויפט רעדנער. אויסער זיי ווילען זיין נאך אנדערע פערשיעדענע רעדנער אבער וואס זיי ווילען רעדען איז אונז נאך אלץ אונבעוואוסט. די דראמאטישע און מוזיקאלע קרעפטע און די האל ווילען נעקסטע וואך אנאנסירט ווערען

עלילת דם ווערט געפעהרליך

דער בעריהמטער אידישער אדוואקאט גרוזענבערג, וואס פיהרט די פערטהיידיגונג אין דעם קיעווער עלילת דם צוליעב וועלכען דער איד מענדעל בייליס ווערט אנגעקלאגט אין ערמארדען דעם קריסטליכען אינגעל יושצינסקי אויס „רעליגיעזע צוועקען”, האט ערקלעהרט אז די זאך ווערט געפעהרליכער ווי מען האט געמיינט. דער פראטאקאל פון דער קיים וואס איז ערשט בעקאנט געווארען צייגט אז די אידישע שונאים האבען זיך נעגעבען די גרעסטע מיהע צו בעפעסטיגען דעם בלבול.

גרוזענבערג זאגט אז פון דעם פראטאקאל זעהט זיך ארוים אז דער בלבול איז גוט ארגאניזירט געווארען.

סיגנעל טעקס

איבער דיעזער טהעמא וועט מר. י. רישמאן אין גיכען געבען א סעריע ארטיקלען אין „קענעדער איד”.

ל. סאלאדאף עלעקטרישן
בעראטהונג פאר פאוער און עלעקטריק. פהאנס, בעלס און אלארמס איינגעפיקסט.
פהאן סט. דזשאן 1958
רעז. פהאן סט. דזשאן 1603
אפיס 522 סעלקירק עוו. רעז. 526 סעלקירק.

ווער עס איז הונגעריג
געהט אוועק זאט פון
ווארשויער רעסטאראנט
55 מארטהא סטריט
פהאן מיין 8451 ד. ליווי, פראפ.

ALLOWAY & CHAMPION, BANKERS & BROKERS

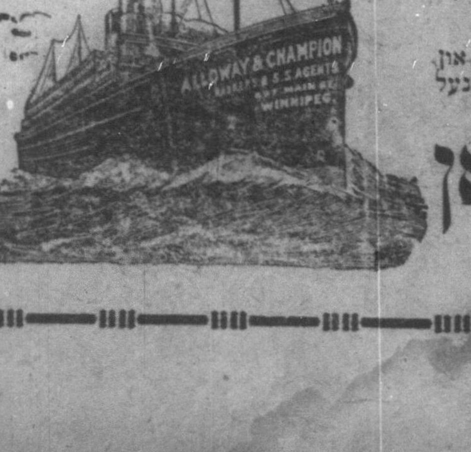

אויב איהר דענקט אהיים צו פאהרען!

עס מאכט ניט אויס מיט וועלכער שיף, מיר קענען אייך צופרידענשטעלען. מיר זענען אגענטען פאר די גרעסטע און בעסטע שנעלשיף קאמפאניעס. אונזערע אידישע בעאמטען שטעלען זיך גערן צו אייער דינסט און וועלען אייך געבען אלע אויסקינפטע וועגען אייער רייזע.

מיר האלטען שטענדיג אין אונזערע קאסע אין רוסישע סומע רוסישע, עסטרייכישע און פרעמדע געלדער וועלכע מיר פערקויפען צו די נידריגסטע פרייזען. מיר שיקען געלד שנעל און זיכער איבער דער גאנצער וועלט.

אללאוועי און טשאמפיאן
667 MAIN STREET

קיין אורזאכע

איהר האט ניט קיין אורזאכע ווארום איהר זאלט ניט נוצען מר. נ. סעגאל׳ס ברויט. דאס איז די איינציגע אידישע בעקעריי וואו אלעס ווערט געמאכט אויף דעם ריינסטען אופן פון דעם בעסטען מעהל, און יעדער צייט קענט איהר אליין אריינקומען און זעהען ווי מר. סעגאל גיט זיך די מיה אז דאס ריינקייט ביים באקען זאל אבגעהיט ווערען און דאס מעהל וואס ער קויפט זאל זיין פון דאס בעסטע און שעהנסטע פרישע און גוט געבאקענע חלות אדער ברויט קריגט איהר צו יעדער צייט. פרובירט איינמאל און איהר וועט בלייבען א שטענדיגער קונה ביי

N. SEGAL
510 Selkirk Ave.